

УДК: 821.111:811.111'42

Тематичний розділ: Полемічна трибуна

Торкут Наталія Миколаївна

доктор філологічних наук, професор,

завідувач кафедри англійської філології та зарубіжної літератури

Класичного приватного університету (м. Запоріжжя)

АНТРОПОКРЕАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВИГНАННЯ: УРОКИ ШЕКСПІРА

В центрі уваги статті – концептуальне поле художнього осмислення екзилу в творах В. Шекспіра. Автор акцентує увагу на суголосності певних ідей ренесансного драматурга з інтелектуальними рефлексіями сучасних теоретиків вигнання, зокрема, Ю. Кристевой (втрата мови, як найтрагічніший атрибут вигнання), Е. Саїда (зростання національної свідомості як продуктивний чинник протидії руйнівній силі вигнання; ототожнення вигнання зі смертю; продуктивна сила вигнання), Ч. Мілоша (вигнанницька енергія як джерело сили).

Ключові слова: *Вільям Шекспір, екзиль, вигнанець, концептуальне поле, смислова матриця, антропокреативний потенціал, «Річард II», «Коріолан», «Ромео і Джульєтта».*

Вибір теми цієї літературознавчої розвідки зумовлений трьома чинниками: актуальністю проблематики, що пов'язана з концептосферою вигнання, спроможністю культури в цілому, і філологічної науки зокрема, знижувати конфліктогенність соціально-політичних процесів та явищ, а також унікальною здатністю творів Вільяма Шекспіра впливати на світогляд, систему цінностей і художнє мислення сучасної людини.

За слухним зауваженням Едварда Саїда, «одна з найприкріших особливостей нашої доби полягає в тому, що вона принесла більше біженців, мігрантів, переміщених осіб, ніж їх було будь-коли в історії¹.

Торкут Наталія

Антропокреативный потенциал изгнания: уроки Шекспира

В центре внимания статьи – концептуальное поле художественного осмысления изгнания в произведениях В. Шекспира. Автор акцентирует внимание на созвучности некоторых идей ренессансного драматурга с интеллектуальными рефлексиями современных теоретиков изгнания, в частности Ю. Кристевой (потеря языка как наиболее трагичный атрибут изгнания), Э. Саида (рост национального сознания как продуктивный фактор противодействия разрушительной силе изгнания; отождествление изгнания со смертью; продуктивная сила изгнания), Ч. Милоша (изгнанническая энергия как источник силы).

Ключевые слова: Вильям Шекспир, изгнание, изгнанник, концептуальное поле, смысловая матрица, антропокреативный потенциал, «Ричард II», «Кориолан», «Ромео и Джульетта».

Nataliya Torkut

Anthropocreative potential of 'exile': Shakespeare's lessons

The article focuses on the conceptual field of the artistic comprehension of 'exile' in Shakespeare's works. The author demonstrates that the certain ideas articulated by this Renaissance dramatist are in tune with the intellectual reflections of modern theoreticians of 'exile', such as Julia Kristeva (loss of language as the most tragic determining feature of exile), Edward Said (growth of national identity as a productive pushback to the destructive power of exile etc.), Czeslaw Milosz (exile energy as a source of strength). Both the key semantic matrices of the artistic

¹ Саїд Е. Культура й імперіалізм. К.: Критика, 2007. С.462.

comprehension of 'exile' in Shakespeare's works and their anthropocreative potential have been analyzed in the course of investigation. It is proposed to define the 'anthropocreative potential' to mean the ability of a particular cultural phenomenon to encourage (provoke, trigger, and nourish) the development of a person's reflective attitude which helps them to "be in harmony with the world and themselves" and to overcome the existential despair at hard times. It also gives them that very vigorous spiritual force which a Christian philosopher Paul Tillich once called the 'courage to be'.

Key words: William Shakespeare, exile, outcast, conceptual field, semantic matrix, anthropocreative potential, Richard II, Coriolanus, Romeo and Juliet.